

ÆTT OG ANNET

Løssalg Kr. 15.-

Årgang 20 Utgave 51

Grenland Ættehistorielag

Oktober 1999

NIELS JENSEN, STYRMANN FRA PORSGRUNN

Vestregate med brua over Klyvebekken (Killebroen) i forgrunnen. I bakgrunnen Vestregate 33 til venstre, nr. 34 til høyre med Porselænsfabrikken i bakgrunnen.

INNHold:

Side	3	: Budstikka 2-1999.
Side	4 - 5	: Niels Jensen, styrmann fra Porsgrunn.
Side	6	: "Gamle Gjerpen", lokalhistorisk magasin for gamle Gjerpen.
Side	7	: Fotosafari i Sauherad.
Side	8 - 9	: Håndskriftssamlingen, Universitetsbiblioteket i Oslo.
Side	10 - 11	: Gulset bønder beklager seg over husbonden, 1698.
Side	12	: Spørsmål og svar.

REDAKSJONSKOMITE :

Thor Gundersen	Sivert Urnes vei 55	3714 SKIEN	Tlf. 35 52 27 84
Per Stian Bjørnø Kjendal	Fredbobakken 9	3919 PORSGRUNN	Tlf. 35 55 66 66
Jan Christensen	Kvernbekkveien 5 a	3716 SKIEN	Tlf. 35 52 47 08
Gard Strøm	Høgliveien 49	3719 SKIEN	Tlf. 35 54 22 53

Bladet kan også motta kommentarer og bidrag via e-mail : **slekt@online.no**

Eller via vanlig post til : Grenland Ættehistorielag, postboks 169, 3901 PORSGRUNN

INFORMASJON OM GRENLAND ÆTTEHISTORIELAG :

Styret i laget :

Formann	Jan Christensen	Tlf. 35 52 47 08	jchriste@eunet.no
Viseformann	Thor Gundersen	Tlf. 35 52 27 84	twgu@online.no
Kasserer	Andreas Søli	Tlf. 35 50 01 57	asoeli@online.no
Sekretær	Per Stian Bjørnø Kjendal	Tlf. 35 55 66 66	kjendal@online.no
Arkivar	Kersti Sorter	Tlf. 35 97 21 57	sorter@online.no
Styremedlem	Unni Knudsen	Tlf. 35 51 16 85	
Styremedlem	Gard Strøm	Tlf. 35 54 22 53	gstrom@online.no
Varamedlem	Rolf Høiberg	Tlf. 35 56 59 19	rhoiberg@online.no
Varamedlem	Vigdis Kverndal	Tlf. 35 54 93 17	

Kjenner du slektsforskere i Grenlands-området som fremdeles ikke er medlem i vår forening, og som derved går glipp av muligheten for å bruke vårt meget gode arkiv? Det kan skyldes at vedkommende ikke vet hvor en skal henvende seg. Her er alle nødvendige opplysninger for den som vil bli medlem:

Kontakt Adresse : **Grenland Ættehistorielag, postboks 169, 3901 PORSGRUNN**
E.mail : **slekt@online.no**

Prisene for medlemskap er som følger:

Enkeltperson kr. 100, Ektepar kr. 120, Pensjonist kr. 70, Pensjonistektepar kr. 80, Skoleungdom kr. 70

For personer i Norden kr. 150,- Personer i verden utenfor Norden 180,-

Kontingenten sendes til: **Grenland Ættehistorielag,**
Postgirokonto 05400873048,
Postboks 169
3901 PORSGRUNN

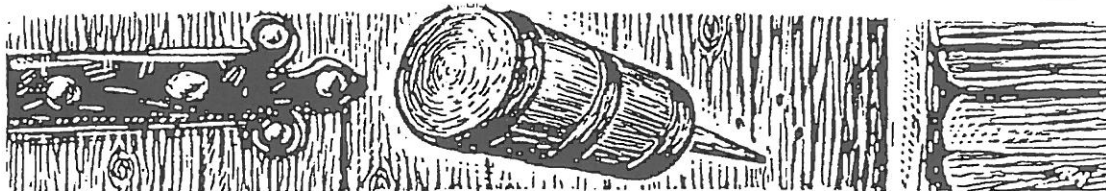
HVEM FORSKER HVA?

I forrige nummer av Ætt og Annet fulgte det vedlagt et skjema som vi ba alle returnere, slik at vi kan få laget en oversikt over hva medlemmene forsker på og hva de er på jakt etter. Hittil har kun 10 personer svart.

Det var skuffende lite, og vi må bare henstille til flere å sende inn skjemaet. Dersom noen har mistet arket, kan man bare skrive et brev. Det vi ønsker, er hva dere har av resultater og hva dere søker etter. Skriv gjerne i stikkords form, slik at det ikke blir sidevis med opplysninger. Før gjerne opp slektsnavn, gårdsnavn eller områder dere ønsker eller har opplysninger om. Dersom mange svarer, vil dette kunne bli en hjelp både for de som er med og for andre. Kanskje det sitter noen og forsker på samme slekta?

Skjemaet kan sendes til:

Jan Christensen, Kvernbekkveien 5a, 3716 Skien, eller til e-post: jchriste@eunet.no.

BUDSTIKKA

BIBLIOTEKMØTER **HØST/VINTER 1999-2000:**

4. november – 18. november

2. desember (utvidet) - 16. desember

6. januar – 20. januar

3. februar (utvidet) - 17. februar

2. mars – 16. mars

Som vanlig begynner disse møtene kl 1800 og avsluttes når biblioteket stenger,
bortsett fra de utvidete møtene, som går fram til 21/22.00 tiden.

DEADLINE FOR ÆTT OG ANNET

Vi har satt disse deadliner : Vinter 30/1 Vår 30/5 Høst 30/9

NYE INNKJØP

Manntall for Bamble 1999 (kommunevalget)

Diverse oppdateringer til kirkebøkene vi har på mikrofilmkort:

Drangedal KLOK I 3, 1887-1906	Drangedal KLOK I 4, 1901-1933
Drangedal KLOK II 1, Tørdal, 1856-1894	Gjerpen KLOK I 4, Gjerpen sogn 1920-1931
Gjerpen KLOK II 1, Borgestad 1920-1929	Holla KLOK I 6, Holla sokn. 1917-1928
Langesund KLOK 6 1899-1918	Skien KLOK 10 1920-1931
Solum KLOK III, Mælum 1848-1859	Solum KLOK II 2, Mælum 1859-1879
Solum KLOK II 6, Mælum 1915-1927	

"Slekta vår" av Rupert A. Kleiven. Del 2. Omfatter slekter knyttet til
bl.a. gårdene Greaker, Mellegård, Aas Wæhle, Heen, Nakkim, Berger,
Storefosser, Kraugerud, Røsæg, Kopperud m. flere. likeså forgreininger til
Aremark, Telemark, Danmark og Tyskland.

"Telesoga" - medlemsblad fra Telelaget of America. (de to første bladene)

NYE MEDLEMMER

Grøstad, Anne Britt & Ivar, Porsgrunn.
Haugestaul, Sigmund, Stathelle
Skau, Tormod, Porsgrunn
Juvang, Runar, Vikersund
Trykkerud, Torleif, Skien
Marum, Line, Olsvik
Rødh, Per Arne, Stavanger

Kittilsen, Ulf, Larvik.
Stulen, Jostein, Skien
Fillan, Unni, Porsgrunn
Halvorsen, Bernt, Porsgrunn
Andersen, Bjørn, Skien
Ballestad, Arne S., Skien

NIELS JENSEN, STYRMANN FRA PORSGRUNN

Av Leif Biberg Christensen.

Niels Jensen var gift med Kirsten Svendsdatter.^{1,2} De bodde på slutten av 1600-tallet i et hus som lå ved Klyvebakkens utløp på Bjørntvedtsida (østre side), like ved der hvor Killebrua - i senere år kalt Fiskebrua - ble anlagt et stykke ut på 1700-tallet.³ Elveløpet er forlengst fylt igjen, og Klyvebakkens er lagt i rør. Det siste huset som sto på denne tomten ble revet i 1970-årene for å gi plass for utvidelse av Porsensfabrikken.

Niels og Kirsten er de tidligste kjente beboere av dette huset som ifølge Chr. Abrahamsen senere fikk brannmatrikelnummer 65, og enda senere adresse Vestregate 33.⁴ De er også de første i vår slekt som med sikkerhet har bodd i Porsgrunn - selv nedstammer jeg fra dette paret i tiende ledd. Det er sannsynlig at minst en av de to har aner her enda lenger tilbake, dette har jeg dog ikke kunnet dokumentere. I Porsgrunns historie kan det leses at blant de 7 personer på Vestsida som i 1641 betaler grunnleie til Gimsøy kloster gods finnes en Peder Nielsen.⁵ Dette kan være Niels Jensens bestefar, - han har selv en sønn ved samme navn, og i så fall har hans far hett Jens Pedersen.

Peder Claussøn Friis noterer seg i 1576 at "2½ Mile ind fra Haffuit kommer Skiene-Elff ud i den Fiord, oc kaldis det Sted Porsgrund."⁶ Han navngir ingen andre steder mellom Langesund og Skien. Dette kan vel tyde på at det her allerede da har eksistert en smule bebyggelse, og muligens et par lasteplasser. Det regnes også som temmelig sikkert at dette eldste Porsgrunn lå på Vestsida.⁷

Hundre år etter at hr. Peder seilte forbi på vei til "herredagen" i Skien, har mye forandret seg. Elva er til de grader grodd igjen av sagflis at båtene ikke lenger kan gå opp til Skien. Tollboden er av den grunn flyttet til Porsgrunn, hvor et lite samfunn bygd på trelastutskipning er i full blomstring. På denne tida setter Niels og Kirsten sitt bo i huset ved Klyvebakkens utløp. Arvet en av dem dette huset etter sine foreldre? Visse ting kan tyde på det. I 1733 bortskjøtet sønnen Svend Nielsens enke, Charlotta Amalia Neuspitzer, til Søfren Spar den gamle bygning med "bryggestø fra Arilds tid."⁸ Formodentlig er dette nevnt for å stadfeste hevd på bryggeplassen, men det kan også tyde på at bebyggelsen her er meget gammel og har vært lenge i familiens eie.

Da er det sannsynligvis snakk om mere enn de 50-60 årene som har gått siden Niels og Kirsten overtok.

Koppskattmannntallet år 1700 teller opp 41 husstander på Vestsida. Her finner vi to personer ved navn Niels Jensen. Den ene er "seilingsmann" og betaler såvidt mye som 2 riksdaler i skatt (som tilsvarte en halv årslønn for en tjenestepike). Den andre er oppført blant de "fattige strandsiddere i armodig tilstand", han er "undertiden seiler", gift, og betaler 32 skilling i skatt. Imidlertid er det skifte etter "vår" Niels i 1702, hvor han benevnes som styrmann - den andre Niels Jensen er også oppført i 1714 som handlende med borgerskap til Skien. Vi må derfor med rimelig sikkerhet kunne anta at vår Niels Jensen er den

"fattige strandsidder."⁹

Det var nok allikevel ikke fullt så smått bevednt som denne "ligningsattesten" vitner om. Vi har nok av eksempler på tilsvarende elendighetsbeskrivelser fra skattelistede, også fra vår egen tid. Skiftet av 1702 forteller om en helt annen virkelighet. Etter en oppramsing av diverse "Tin, Jernfang, Træfang, Linklæder" som ikke akkurat vitner om svart armod, og "Den Sal: Mands Gangklæder" (som dog ikke besto av mer enn en "pendress" i svart og en sjømannshabitt) finner vi at huset fantes "vel bebygd": I stuen en jernkakkelovn, et stort kjellerskap, et bord med skuffer under og kistebanker. Videre et kjøkken, og et kammers på nordre side, hvor det sto nok en jernkakkelovn. Et kammers på vestre side med slagbenk og skorstein. På vestre side fantes også en innhegnet gårdsplass med vedskjul. På sydvestre side en stor innhegnet hage, og nok en innhegnet "kålhage" på østre side tvers over gaten hvor det også sto et vedskjul og et bryggerhus. Hele herligheten takseres til 140 riksdaler, - til fradrag går diverse løsgjeld på vel 50 daler.¹⁰

Her er relativt rommelige kår, - og som vi ser var det god plass på Vestsida i de dager. Forholdene er rent landlige, med egen kålaker tvers over gata (dette var før potetens tid, og kålen var selve basisgrønnsaken). Var dette vanlig standard for "de fattige strandsittere"? Til sammenligning kan vi se på huset til naboene Hans Tølfen og Lisbet Kjeldsdatter, som var mennesker av god familie: Hans var bror til lensmannen i Holla, Gunder Tølfen på Romnes, og onkel til lensmannsfruen i Solum, Marichen Tygesdatter på Åfoss. Lisbet var datter av Kjeld Thommesen på søndre Bjørntvedt, en av distriktets rikeste bønder. (Hans og Lisbet var for øvrig foreldre til Marichen Hansdatter som ble Gunder Solvesen Buers siste hustru, - og senere Porsgrunns rikeste enke, - men det er en annen historie.) Året etter, altså i 1703, takseres huset deres til kun 50 riksdaler. Dette huset er da også av langt enklere standard.¹¹ Det ser altså ut til at Niels Jensen og hans familie var blant de bedre stilte av strandsitterne på Vestsida rundt år 1700. Hvor kom så denne relative velstand fra?

Vi vet at trelasteksporten tidligere for det meste var på utenlandske hender: Engelskmennene og hollenderne kom selv og hentet sitt tømmer og sine bord. Den stedlige skipsflåten var høyst beskjeden, og besto av små skuter. Nettopp i 1690-årene har for første gang en større del av trelasteksporten begynt å gå på skuter hjemmehørende i distriktet, og disse årene ble betegnet som en "gyllen tid" for Englandsfarten.¹² Niels har utvilsomt vært med på dette oppsvinget i den lokale skipsfart, og derved forøket sitt bo. Når det regner på presten, drypper det på klokkeren.

Det er god grunn til å anta at den mest innbringende ge-skjeften for de lokale sjøfolk lå i mer eller mindre illegal handelsvirksomhet. Vi vet fra forskjellige kilder at både ut- og innsnugling av varer var betydelig, og tollerne beklager seg stadig over at befolkningen stiller seg på de "lovløses" side: I 1718 klager tolleren Arentzen over at hans betjenter

"ikke for penger kan nyde deres (dvs. i dette tilfellet befolkningen i Langesund) hjelp om de så begjærte", mens derimot skipperne som ville smugle fikk all den assistanse de kunne ønske.¹³ I en tid da statsmakten sto svakt, og korrupsjon blant embetsmenn snarere var regelen enn unntaket, var vel ikke dette så merkverdig. Toller Arentzens beklagelse er nok i stor grad et spill for galleriet for å bortforklare sviktende tollinntekter, selv om beskrivelsen av almuens uvillighet til å stille opp med hjelp for å skaffe kongen penger i kassa sikkert er riktig - fenomenet er for såvidt kjent fra alle tider. En detalj som er meget betegnende for tidens ånd er at tolleren Jørgen Erboe i 1690-årene figurerte som skipsreder, noe som uttrykkelig var forbudt, men som ingen allikevel fant det verdt å påtale. Kåre Svalastoga bemerker: "Dette forhold, at den kongelige toller over Langesunds tolldistrikt saboterte de kongelige forordninger og at den kongelige magistrat i Skien så gjennom fingrene med det, kaster et skarpt lys over en fundamental svakhet ved det absolutte enevelde i Danmark-Norge."¹⁴ (En liten digresjon: Disse ordene ble skrevet i 1943, og kan også leses som en forsiktig hentydning til de dengang rådende omstendigheter.)

Svalastoga nevner også et annet interessant forhold for den hjemlige skipsfarten: Det var svært begrenset hva de norske skutene fikk lov til å bringe inn i landet. Av hensyn til dansk landbruk var import av korn fra England belagt med strenge tollsatser eller helt forbudt. Ifølge Svalastoga gikk derfor fartøyene praktisk talt i ballast tilbake til Norge.¹⁵ På papiret er nok dette riktig, men sett på bakgrunn av mentaliteten for øvrig er det ikke urimelig å anta at virkeligheten var en annen. Faktum var vel helst at kongen ikke fikk noen tollinntekter av denne importen, mens tollerne derimot fikk sitt høyst personlige vederlag.

Annerledes kan man knapt forklare den drastiske velstandsøkning som fant sted blant rederne og de sjøfarende i distriktet i disse årene, og den derav følgende oppblomstring for hele lokalsamfunnet.

Gjennom ulike kilder tegner det seg et - paradoksalt nok - idyllisk bilde av Porsgrunn på tidlig 1700-tall: Her lever lokalbefolkningen og kongens tjenestemenn side om side, og til tross for at det foregår omfattende toll- og skattesvik ser det ut til å være små motsetninger mellom dem. I realiteten gjør de vel felles sak. Psykologisk sett er dette ikke det spor merkelig: Kongen satt langt unna i København, og skattlegging, påbud, forordninger og utskrivning til krig har aldri vært ansett som populære tiltak.

For avslutningsvis å knytte tråden tilbake til Niels Jensen: Et talende bevis på det gode og gemyttlige forholdet på det personlige plan mellom sjøfolk og tollere i distriktet, er det faktum at hans sønn Svend - som også var sjømann - giftet seg med datteren til tolleren Jan Jacob Neuspitzer.

I kirkeboka for Solum står anført 24 juni 1701: "En død: Niels Jensen Styrmand". Det betyr vel antagelig at han ble gravlagt denne dagen.¹⁶ Det tidligere omtalte skiftet etter ham ble holdt den 8 april 1702.¹⁷

Vestregate med brua over Klyvebekken (Killebroen) i forgrunnen. I bakgrunnen Vestregate 33 til venstre, nr. 34 til høyre med Porselænsfabrikken i bakgrunnen.

"GAMLE GJERPEN".

Lokalhistorisk magasin for gamle Gjerpen.

Det foreligger nå konkrete planer, og vel så det, for utgivelse av et lokalhistorisk magasin som vil ta for seg gamle Gjerpens historie. Gjerpen var større enn mange er klar over i dag. Kommunen ble som regel delt inn i Ut-haugen, Opphaugen og Luksefjell. I tillegg hørte både Falkum (nordre og søndre), Mæla, Gulset og Strømdal, Bratsbergkleiva, Follestad og Osebakken, til Gjerpen. På grunn av byutvidelser har disse områdene etter vært blitt til-lagt byene Skien i nord og Porsgrunn i syd. Det er Gard Strøm, styremedlem i "Grenland Ættehistorielag", som har kommet med dette innspillet og vil forsøke å utgi 4 nummer pr. år til folk som er interessert i Gjerpens lokal- og slektshistorie.

Han er avhengig av forhåndsbestillinger av abonnementer for å kunne vise til konkret lo-kal interesse, i forhold til etablerings-finansieringen. Magasinet vil inneholde ca. 60-70 sider i A5 størrelse (bokformat). Omslaget vil være i farver og innholdet i svart/hvitt. Abonnementet vil koste kr. 300.- pr. år for 4 nummer.

Gårds- og slektshistorie vil bli en viktig del av innholdet; deretter vil forskjellige artikkelfor-fattere berike innholdet med små artikler som handler om tiden som har vært og ting som har skjedd. Klipp fra gamle aviser vil også være en viktig kilde til lokalhistorien. Gard Strøm hå-per at den første utgivelsen vil komme innen 1. halvår 2000.

Vi i "Grenland Ættehistorielag" ønsker et slikt tiltak hjertelig velkommen og håper gjerpensfol-ket stiller opp.

Redaksjonen tar allerede imot stoff med takk.

Redaksjonens adresse:

Gamle Gjerpen

v/ Gard Strøm

Høgliv. 39

3719 Skien.

Tel: 35 54 22 53.

E-post: gstrom@online.no

Vi håper at mange vil benytte seg av muligheten til å abonnere på magasinet. Gard Strøm har nå i en 8-års tid holdt på med å skrive Gjerpen Bygds slektshistorie, og dette arbeidet er nå så godt som ferdig. Magasinet vil derfor bli den måten dette arbeidet blir presentert på. Så alle som er interessert i Gjerpen-slekt bør tegne seg.

Med hilsen

Jan Christensen

Formann Grenland Ættehistorielag

Her ser vi Gard Strøm under arbeid med gårder i Gjerpen.

FOTOSAFARI I SAUHERAD

Av Thor Gundersen

Gamle ættegarder.

Mange av ættehistorielagets medlemmer har røtter i Sauherad. Det gjelder også Gunnlaug og Torbjørn Aasetre og undertegnede. Lørdag 21/8 realiserte vi en gammel plan om å besøke ættegarder i Nes og Sauherad. Vi hadde alliert oss med tidligere lensmann Kittil Prestholt, som foruten å være lokalkjent også er en utmerket lokalhistoriker/slektsforsker og en god forteller.

Stabburet på Sudigard Gunheim. Vi ser eieren Jon Sæland, og sønnen Gunleiv sitter på stabburstrappa.

Vi startet i Prestholts nærmeste nabolag, og for mitt vedkommende var det midt i blinken. Vi var på det gamle hovedbølet på Vestgarden, vi fikk opplysninger om diverse plasser under Vestgarden og Hesthage, vi var ved Søndre Nes og på Prestgarden (Nordre Nes), der vi hadde en lang og hyggelig prat med eieren Ole Ness, som drev og restaurerte den gamle hovedbygningen.

Derfra gikk turen til Årnes (innlagt matpause). Prestholt forklarte om hovedbølet på S. og N. Årnes, og så var vi på Nordadal, hvor vi tre har felles røtter. På vei tilbake tok vi en sving oppom Hetterud, før vi dro videre til Sudigard Gunheim, hvor vi ble særdeles godt mottatt av familien Sæland. Gunnlaugs tippoldefar dro derfra med familien tidlig i forrige århundre, og et stabbur fra den tida står fremdeles.

Innhuset er av nyere dato, og det er også praktfullt restaurert. Etter hyggelig traktement og prat tok vi farvel med gardsfolket og dro videre til Evju, hvor vi også har felles forfedre.

Det var tid for hjemreise, men vi håper på flere slike turer - det er mange ættegarder igjen i Nes og Sauherad. En hjertelig takk til Kittil Prestholt!

Innstugu Evju er som kjent bygdetun i Sauherad. Her på garden har vi også felles røtter, helt fra 1600-tallet.

HÅNSKRIFTSSAMLINGEN, UNIVERSITETSBIBLIOTEKET I OSLO

Av Per Stian B. Kjendal

Under et besøk på Universitetsbibliotekets lesesal i 1997, tok jeg en titt for å se hva håndskriftssamlingen hadde av slektsmateriale å by på. Det var ikke så mye, så jeg laget like godt en liste over det. Det er nok ikke så mange som er borti disse slekter, men for de som er det kan dette hjelpe stort.

GENEALOGI :

- MS 4° 3458 Genealogiske notiser ang. Slektene Munk, Munthe og Molthe, 4 blad.
Eldre tilvekst, se slektstavler.
- MS 4° 486 Genealogiz und Historie der Grössfürsten und souverainen h- von ganz
Russland, 1673, Russisk.
- MS fol. 2039 Slektshistorie, Lorens Berg, 1862 – 1919. Diverse etterlatte bygdebøker og
Slektshistoriske opptegnelser fra Vestfold.
- I. Bygdehistorie :
1. Vestfold i sin alm.
2. Andebu.
3. Brunlanes.
4. Hedrum.
5. Høijord.
6. Kodal.
7. Stokke.
8. Tjølling.
- II. Slektshistorie.
- MS fol. 284e Familien Grüner – forsaavidt de på gaarden Valde i Saudesogn befindende
familiepapirer derom giver underretning, 6 blad, ca 1820.
- MS fol. 284c Just Caldevin : Om familien Hammer. Dat. Kbh. 4/10 1789, 2 blad.
- MS fol. 3700 Se Koht, Halvdan
Diverse slektshistorisk materiale : notater, brev, utklipp m.m.
- MS 4° 2542 Se Lundh, Gregers Fongner
Papirer vedkommende genealogi og personalhistorie.
- MS fol. 460 Fam. Bernadotte, brev, domumenter m.m. ang. Carl Johan som fransk general
og svensk kronprins i tidsrummet 1789 – 1814, samt fam. Bernadottes
stamtavler.
- MS 8° 1904 Finne-Grønn, S. H. Arendals geistlighet, dens genealogi og personalhistorie.
Christ. 1897.
- MS fol. 1807 Axel Chistian Kielland, Viede i Stavanger 1821 – 1856, avskrift, maskinskrift.
- MS 4° 4148m Inge Krokann – 1893 – 1962
Papirer vedk. Ættehistorie, Oppdal og Rennebo.
- MS Fol 1390 Christopher Morgenstjerne Munthe (1875 – 1939):
Bernt Ancher og Karen Tanche og deres etterslekt, 1 mappe.

MS Fol 1395	Christopher Morgenstjerne Munthe (1875 – 1939): Anestudier m.m.
MS 8° 1394	Christopher Morgenstjerne Munthe (1875 – 1939): Biskop Ludvig Munthes descendents, notater, 172 sider.
MS 8° 1346	Christopher Morgenstjerne Munthe (1875 – 1939): Genealogi og personalia, alfabetisk ordnet i 4 kassetter.
MS 8° 1348	Christopher Morgenstjerne Munthe (1875 – 1939): Genealogisk litteratur i Norge, trykt 96 sider.
MS fol 1391	Christopher Morgenstjerne Munthe (1875 – 1939): Materialer til stamtavler over familien Serck.
MS fol 1392	Christopher Morgenstjerne Munthe (1875 – 1939): Materialer til stamtavler over familien De Seue.
MS fol 1393	Christopher Morgenstjerne Munthe (1875 – 1939): Materialer til stamtavler over familien Sylow, 1 mappe.
MS fol 1347	Christopher Morgenstjerne Munthe (1875 – 1939): Genealogiske optegnelser, alfabetisk ordnet i 21 åpne kassetter Med register-hefte.
MS fol 1394	Christopher Morgenstjerne Munthe (1875 – 1939): Slektshistorie, blandet innhold.
MS fol 1382	Gerhard Munthe d.y. 1797 – 1876 Genealogiske optegnelser ved. Slektene Angell, Heiberg, Von Krogh, Teiste m. fl. Spredte notater.
MS fol 1387	Hartvig Munthe (1846 – 1905) pberst. Materialer til stamtavler over slektene Aabel, Leigh og Pavels, 1 mappe.
MS fol 2084	Familien Platoo. Etterlatte papirer, slektsregister. Mest danske slekter : fra Munch til Pedebusch. 32 blad.
MS 8° 17	Jens Paulsen, død 1592. ”Jens Povelsen, borger, raadmand og tolder i Kolding, hans slektsbog efter hans egen optegnelse” 37 blad.

HØSTMØTE.

Høstmøtet blir avholdt torsdag 28. oktober kl. 19.00 i GS-bankens møtelokale i Skien.

Thor Hansen, kjent båtentusiast, vil fortelle og vise lysbilder fra en tur til Canada som han og brødrene foretok for å besøke stedet der faren, Harald J. Hansen, i 1936 reddet sine skipskamerater fra drukningsdøden.

Beverting og utlodning.

GULSET BØNDER BEKLAGER SEG OVER HUSBONDEN, 1698.

Av Jan Christensen.

Kilde: Bratsberg amtsarkiv, Kopibøger 7

velb. H. Justits Raads gunstige Resolution og forbliver

1698

Joel Nielsen Gulset

Isach Gulsæt

Niels Jonsen Gulsæt

Saa som vi stoerligen foraarsages at beklage oss 3de fattige Mænd over voris Hossbonde H. Raadmand **Kjerhard Hansen** udj **Skeen**, disse efterskrefne Poster:

Scheen 8 april 1698

H. Raadmand Hansen ville sin Erklæring herpaa til Nermere Resolution meddele.

9 april 1698

Nest ydmygst Respect til H. Justitz Raads Haand kand icke andet end ladet følgende være ringe giensvar paa disse bem.te u-Rolige Hofveders angivende.

- 1) **Joel Nielsen** og **Niels Jonsen Gulsæt** paa egne Wegne, saa og **Isach Knudsen** paa faders og egne Wegne. **Knud Ledvorsen** er død, huor udj bemelte **Knud Ledvorsen** og **Joel Gulsæt** haver stæd og fæst en Gaard ved Nafn **Gulsæt** paa 10 Huders skyld med fiske vand og fægang med Lutter og Lunder, som have lagt til Gaarden at alders tid, huorudj vor gunstige Hossbonde **Gerhard Hansen** haver lagt sig en seerdelis Land-skyld ud af et fiskerj - 5 rdr aarlig huor udj wj 2de fattige gl. Mænd **Joel og Knud Gulsæt**, som først haver stæd og fæst samme gaard, kunde - og vide huorudaf den Rettighed skulde tilfalde.....som ieg **Isach Knudsen** ej af viste den tid ieg.....halve part stæde og fæste af min Hossbonde, men H. Raadmand har dpj taget med lov og rett at følge, sin aarlig afgift af samme fiskerj, nemblig 5 rdr, og som det er ikke betalt med Reede penge, saa har vi dog med arbeide gjort betaling som vi ei burde at betale for same fiskerj, eftersom vi haver stæd og fest vores gaard med ald dens Rettighed som af Arilds tid lagt haver, som voris fæste breve noch skal udvise.
- 1) Saa er vi børnefødt paa **Gulsæt**, undtagen **Knud**, mens den tid **Knud Ledvorsen** stæde **Gulsæt**, da var der gandske forarmet, saa der neppelig et huus som mand kunde schiufle(!) sig eller sine Creaturer udj, og var i de dage konegods. Nu hafde hand bygget Huuset paa øde Tofter som snart intet tilforn var.
- 2) Nu hafde hand oprødet same 5 huders Pladser og gjort til Ager og Eng af øde schov, som aldrig tilforn var huerchen agger eller Eng.
- 3) Jeg **Isach Knudsen** haver mange gange begiert af H. Raadmand, at ville stæde og fæste min sal. faders Plads, som skylder 2.1/2 huder baade med min fader levede saa og siden efter hans død, mens mig altid er blef negtet.
- 4) Og om imod forhaabning Jeg de 2.1/2 huder skyld ikke skulle nyde til stædsmaal som min sal. fader haver brugt, og ieg efter loven nermeste er, sa som min sal. fader tager meest af øde, da formoder ydmygst, at ieg frn fri for nogen anden maatte nyde til fæste eftersom gaarden haver ligget til Verkets brug af Arilds tid, og end nu tillegger, og icke kunde være bequem for Verchets skyld at brugis til nogen Aufls gaard som af min Hosbonde **Gert Hansen** foregiver at vill lade bruge til Aufls Gaard, huilchet synes at være stridig imod Loven, saa vel som bergRetten.

- 1) Jeg synes at dislige burde bruge den af Kongen beschicket, til at skrive huad i saa fald efter en eller andens indbildninger kunde optenches, for at det icke skulle blive et Wedtegt, som Mand hos saadanne icke kand uden største Widervedighed wise Reparation fore, saa som de omsider, Naar Rætten over dennem handlis skal, kaldis Eenfoldige, men videre, Og dog skal saadanne udRaab have Schin af for u-Rettelse meere til folchets fortræd end Low og Ræt at følge. Synis fordj icke saa egentlig hertil at kand svare, som disse høylig givet Anledning, Mens naar Concipisten tillige underskriver beschyldningen, og dens beskaffenhed mig paa loulige maade nermere fore Eiesses skal ieg vel for Klare under huad farwe det saa ubilligen er sammensat.
- 1) Disse veed vel at beraabe sig paa mig icke vilt, som sandere sagt, ej kand samtøche i der u-billige, de og alle Klager, mens ingen dennem enten forfølger, som vel forskyldt, eller imod Loven fortrycker, saa sluttes at dette ickun maa være anseet til, om muligt at fore komme, ieg dennem ej skulle, som de for mange Aar siden vel fortient lade ved Rætten tiltale, som enddog eig ofte seet og overseet deris Wæsens Gienstridighed imod mig.....(i stykker).....er beklageligt at deslige u-Tacknemmeligheder saaledes skal paa følge.
- 2)som efter egne sigende skal være fød paa **Gulsæt**, ved mesterlig vel at tale om Loven og Berg Rætten, men de glemmer aa forklare dens.....over dennem, Og huor ilde de, som Leilendinger, i mange maader fast Ruineret min Gaard, som ieg vel siden vil have Ræt over dennem for, til vedbørlig indstaaelse.
- 3) Jeg for min Person agter ej at bruge flere eller andre Aufls gaarde end er ejende, der for er der foregivende i saa fald icke værd videre at besvare.
- 4) det øfrige af deris beskyldninger, og i sær at **Isach** klager paa sin afdøde Faders Weigne, ligesom hand skulde givet ham Commission, er i saa fald langt af Weyen fra Rættens medhold eller sandhed paa deris side, Og som de, **Isach**, som til dette er Ophaf undtagen, huerchen kand læse eller skrive skulle ieg vel have dem undskyldt, i henseende de andere, ickun brugis som In-

Paa disse foreskrefne Poster begierer vi ydmygst

strument.

- 5) Formodes saa ydmygelig, at om, uden Rættens foregaende maade kand lade sig gjøre, da disse af blive, som Wedbørligen sat til Rætte, til undseelse for deslige og andre, som ere saa sindede uden Ræt og skiel at wille overfalde deris Hossbonde.....

Scheen ut supra

Gerhard Hansen

Saa som Bøxelen paa den Part, som afg. **Knud Gulsæt** hafde fæst, hiemfalder efter hans død, Hossbonden Raadmand **Gerhard Hansen**, saa vil det i hans minde haves om Supplicanten **Isach Knudsen** den til brugs skal raadig blive, thi gaardens forbedring i hæfd. Saavit Loven tilholder kand ikke leilendingens arvinger nyde noget for, mens forbliver til gaardens nytte og haver Leilendingen dens frugt imedens hand lever og derved forbliver -- dog huor der findes under same Leyemaal nogen Jordpart som ere opRødede efter Lovens 3 Bog 15 Cap: Saa bør **Knud Gulsæts** arvinger være Nest til at feste efter same--- 6te Articul.

.....husbonden har å gi hver af dem sin landskyldbog efter foregaaende 3 Bog

.....kand intet fiskeri betage dem som har ligget til gaarden da den ble festet, "med mindre det skjer med leilendingens samt samtøcke som da efter Lovens tilhold i same capitels 27 art, som billigt i Landskylden skal kortes, hosbonden selv at udreede hvis tyngde der ligger paa det fragne, savidet det sig kand beløbe.

Og vil mand have vel ermelte Raadmand **Gerhard Hansen** recommenderet, at disse hans Leilendinger saaledis hos hannem nyder deris Ræt efter Loven, som de og tillige tilholdes, efter Leilendinges Pligt med deris Landskyld og Retlighed, samt Hørighed og Lydighed, som Loven i same 14 Cap, 10 art, særdelis befaler, sig imod hannem tilbørligen at skikke og forholde.

13 april 1698

Ao 1698, d. 13 april, vare vi underskrevne med dette Document hos H. Raadmand **Giert Hansen**, som til gjensvar refererte sig til hans forige Erklæring af den 9. hujus og ellers som **Joens** og **Isachs Gulsæt** var tilstæde, til **Giert Hansens**, da vi dette der forkyndte, tildpurte **Giert Hansen** dennem, om afdøde **Knud Gulsædt** hafde bedet dem, at klage paa deris Hossbonde, der til de svarte begge to, Ney, at hand derom dem icke hafde bedet, men maa være saa indført af den, som deris Klage for dem haver skrevet. De sagde og icke at vide, enten **Giert Hansen** ville have nogen part i **Gulsæt** til Auflys gaard eller ej, huilchet og den saaledis imod deris Willie haver indført ---- derover **Giert Hansen** tilspurte dem, huem der havde skrevet for dennem, huor de da svarede det var lige godt huem, som skrev for dem.

Videre tilspurde **Giert Hansen** dem, om de i nogen maade haver at klage over hannem for nogen Landskylds oppebørsel, huortil de begge to svarede Ney.....(*Her mangler et stykke..... noe om Hans Iversen som eide Gulset i gammel tid....*)

Joens Gulset var aldri blitt pålagt noe imot hans vilje....

.....ville gjerne ha alt som før, "og intet videre ville have med **Isachs** andragende at bestille, saasom han intet haver paa **Giert Hansen** at klage, eller til denne dag noget hos

hannem at fordre, og derpaa regte **Giert Hansen** Haand, og bad at hand icke vilde være vred for det som var skrevet.....

.....det testerer vi, som vare oberværende og af **Joens Gulsæt** med eget Signet stadfæstet....

Joens Nielsen

Niels Christensen

Abraham Kier

Vi fattige folch maa os atter for E. W. ydmygst beklage, huorledis vi icke kand nyde Ræt af vor hossbonde efter denne Eders velb. heds gunstige Resolution, mens der i Stæden ved denne af sin fuldmægtig **Søren Rasmussen** her paa anbragte spørmaal, fornemelig som menis at voris Grande **Joens Gulsæt**, som en aldrende skrøbelig mand, er betaabet til at imodsige sin egen med os fri villie gjorde andragende der, formennis at være u-lovlig handlet af de udskikkede Vidner, at de saadan fuldmægtigen **Søren Rasmussens** forvirede spørmaale attesteret haver, som de icke af os var tilbedne om at gjøre, Alleene kun burde at have lyst denne E. W. velmeenende Resolution for voris Hossbonde bem.te H. Raadmand **Giert Hansen** Saa alt det, som i dette deris ovenindførte Schrift paa **Søren Rasmussens** begier om meldes, blef af os Undertegnede aldels Wedersagt som med hosfølgende deris Attest kand bevises, Vi end og med høyeste Saligheds Eed kand bekræfte foruden beviselig gjøre, at om melte **Joens Nielsen Gulsæt** har været lige god med os om dette voris for indførte Klagemaal, saa vit fischeriet belanger, som de andre der i om Rørte Poster; mens huorledis hand som en gl. taabelig mand derfra er med ermelte fuldmægtiges tilspørgelse vorden forled, som synis paa en u-loulig maade det considereres vel E. W. om kand være andsvarligt med en fattig Bonde saaledis at omgaae alleene fordj hand paa sømmelig maade søger sin Ræt: Og derfor refererer vi os til vores gjorde supplique og E.W. derpaa følgende Resolution, og ydmygst beder, at H. Raadmand **Giert Hansen** maatte end derefter vorden tilholden at lade os fattige Leilendinger vederfares det som Ræt er, og Kongens Lov tilsiges, thi vi med 2de bokselsedler foruden med lovfaste vidner kand bevise Gaarden **Gulset** at være sted og fest med al des tilligende, intet undtagen i nogen maade.....og af **Hans Iversen**, i tidligere tider gaardens eier.....skulle have fritt fiskeri paa gaarden er aldeles intet om men en løs tale, som med nøyagtige prov kand godtgjøres om vare megtige for det til Rætten at lade komme.

Forbliver stedse

Isach Gulsæt

Niels Gulsæt

Mand formoder at H. Raadmand **Giert Hansen** efter forige Resolution i Anledning af Lovens tilhold, lader Supplicanten nyde deris Ræt, saa de herudj stilles klageløs, og icke skal have Aarsag, sig derover videre at besværges.

18 april 1698

SPØRSMÅL OG SVAR

KIKUT I EIDANGER

I 1865-tellingen finnes gården Kikut i Eidanger. Ifølge gårdsmatrikkelen for 1886 for gnr. 54 er dette Kleven i Eidanger, med 3 bruk: Raskenlund, Kikut og Klevstranden. Isak Jakobsen står som eier av Kikut i 1886. I 1900-tellingen er bare to av brukene tatt med under gnr. 54 (Raskenlund og Klevstrand). Betyr det at Kikut var ubebodd i 1900?

Sheri som bor i USA, har antageligvis slekt fra Kikut og vil gjerne finne ut mer om denne gården, bilder og beskrivelser. Hans Nielsen kjøpte gården i 1863 og solgte den ved en auksjon i 1870. Lurer meget på om den står enda, og om noen bor der i dag? Det ville vært hyggelig om dere kunne gi noen opplysninger. Skriv til :

Sheri Early
44601 Roosevelt Ct. #3
Fort Riley, Kansas 66442
USA

SILJAN / SANDSVÆR

I Siljan boka del 7 står det at Halvor Pedersen døde i 1844. Iflg. Folketellingen 1865 bor hans kone Ingeborg Jonsdatter på Kåsene sammen med sønnens familie. Det står : "Mannen er reist til Amerika hvori begge være enige". Hvordan henger dette sammen? Var Ingeborg gift to ganger?

Dersom noen vet hvor Ingeborg kom fra, er jeg takknemlig for svar. Det eneste jeg vet er at hun skal være født i Sandsvær ca. 1790, men har ennå ikke funnet noen sikre opplysninger i kirkebøkene der. Skriv til :

Ragnhild Skarsjø
Dølstuveien 6
3470 Slemmestad

BØ / LUNDE / HOLLA

Fra Lorna J. Robertson har vi fått denne forespørselen :
Jeg leter etter følgende i Holla : Christian Jensson Lanagjordet, d. 1869 Langejordet u/Fosse, Holla, gift med Marie Pedersdtr f. Aug 11, 1791 Holla, d. 2. juni 2, 1842 Langjordet u/Fosse. De hadde disse barna : 1. Jens Christiansson Langjordet (hvilket navn?) f 1816, d Larvik. 2. Peder Christiansson Eidshaug f. 11. mai 1820 Langjor-

det u/Fosse, døpt 14. mai, 1820 Holla (?); gårdbruker, jobbet ved et sagbruk i Ulefoss, ca 1851. Han døde 24. mai 1861 Eidshaug, Ulefoss, begravet 30. mai, 1861 (hvor?), gift med Mari Gundersdatter Skjella født 1823 Skjella, Bø (Skjella heter nå Skjellaug) gift 26. Juli 1846 (hvor?); hadde bare to overlevende barn, 1. Christian som var ugift, jobbet på et sagbruk. 2. Maren, bodde i Wisconsin; søster Maren var "Bist" min oldemor som var gift med Nils Engebretson fra Ødegarden, Nordre Lunde, etc.... 3. Niels Christiansen Langjordet f. 1823 og var 'Myndig 1869' 4. Halvor Christiansen f. 1825 "Myndig 1869" 5. Karen Christiansdtr f 1828 og gift med Lars Jænsen fra Kragerø. 6. Andrea Christiansdtr f. 1835 så giftet Christian seg for andre gang med Kari Pedersdtr fra Holla, gift i 1865, vet ikke om mer? Det stemmer ikke helt det jeg har på disse. Giftemål i 1865 og barn fra 1860 ??? Hva er korrekt? 7. Maren Andrea Christiansdtr f. 1860 8. Karen Gurine Ch. f. 1862 9. Christian Ch. f 1866 10. Kari Christiansdtr f. 1866

Fra dette lurte jeg på: 1. foreldrene og besteforeldrene til Christian og 2. koner Marie og Kari, søsken til Peder. Hva hendte med dem? Finnes det etterkommere i dag? 3. Hva er korrekte skrivemåte for Christian/Christen/ Kristian/??? Hva er det korrekte navnet? (Langjordet, Fosse, eller noe annet?) 4. Hvor ligger Langjordet, Skjella, Eidshaug huser / gårder på kartet eller i forhold til Lunde, Holla, Bø, eller Ulefoss? Jeg har kjørt gjennom disse opptil flere ganger. 5. Når jeg har vært inni Holla kirke, kjørt forbi Bø kirke, og gått rundt på Ulefoss kirkegård, er det noe spesielt med disse sett i forhold til det jeg har nevnt tidligere?

Dette er mine spørsmål fra Lunde, Holla og Bø. Jeg var meget interessert i Ulefoss selvfølgelig, jeg viste at Bist kom derfra, men har senere fått vite at hun ikke ble født der. Bist's to eldre søsken ble født på Langjordet; Bist ble født på Dalen u/Susås, Holla; det var også to søsken født på Eidshaug, Ulefoss. Bist's mor, som var enke er ført opp som arbeidende på sagbruk, broren Christian også, faren døde jo i 1861. Som jente hadde Bist jobbet i Ulefoss som tjenestepike.

Send svar til : ljmr@wport.com

Har du ikke e-post kan svaret sendes til redaksjonen, så vil vi sende det videre.